

**Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Jacek Kościelniak**

Warszawa, dnia listopada 2010 r.

**Pan
Aleksander Grad
Minister Skarbu Państwa**

LZG-4101-07-02/2010, P/10/047

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze przeprowadziła w Delegaturze Ministra Skarbu Państwa w Poznaniu, zwanej dalej „Delegaturą”, kontrolę realizacji prywatyzacji bezpośredniej przez wojewodów w latach 2007-2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 19 października 2010 r., na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuję Panu Ministrowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Delegatury Ministra Skarbu w Poznaniu w kontrolowanym zakresie.

Dyrektor Delegatury prawidłowo realizował zadania określone w art. 7a ust. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa², dotyczące prowadzenia procesów prywatyzacji bezpośredniej przedsiębiorstw państwowych oraz nadzorowania realizacji przez inwestorów zobowiązań pozacenowych.

1. W okresie objętym kontrolą dyrektor Delegatury wyraził zgodę na prywatyzację bezpośrednią sześciu przedsiębiorstw państwowych, w tym pięciu³ na podstawie art. 39 ust. 1

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz.U. Nr 106, poz. 493 ze zm.

³ OZChG Pollena Ostrzeszów, PP Polmozbyt Zielona Góra, LPBP Nowa Sól, FMB Zremb Jasień, LPGT Lubtour

pkt 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji⁴, tj. sprzedaży przedsiębiorstwa państwowego w trybie określonym w art. 48 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy⁵ oraz jednego⁶ - na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy - poprzez oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania.

Delegatura właściwie oceniała przedkładaną przez wojewodów dokumentację prywatyzacyjną. W postępowaniu dotyczącym prywatyzacji bezpośredniej trzech przedsiębiorstw państwowych Wojewoda Lubuski przedłożył Delegaturze nieaktualne analizy przedprywatyzacyjne, które mogły nietrafnie odzwierciedlać warunki ekonomiczne i marketingowe przedsiębiorstw i spowodować nierzetelne oszacowanie ich ceny. Stąd też dyrektor Delegatury zasadnie odmawiał zgody na prywatyzację, do czasu aktualizacji dokumentów prywatyzacyjnych, co przedłużyło postępowania od dwóch miesięcy do pół roku.

Opóźnienie zakończenia dwóch postępowań nastąpiło z powodu potrzeby uzupełnienia projektów umów prywatyzacyjnych o regulacje umożliwiające Skarbowi Państwa prawidłowy nadzór nad realizacją zobowiązań pozacenowych. Regulacje te, wyszczególnione w piśmie Podsekretarza Stanu w MSP z dnia 27 września 2006 r., Delegatura otrzymała dopiero 10 lipca 2007 r., a więc blisko dziesięć miesięcy po jego wydaniu i nie przekazała wynikających z niego zaleceń organom założycielskim. Wszystkie umowy prywatyzacyjne zawarte po tej dacie zawierały zapisy wyszczególnione w ww. piśmie.

Wynegocjowane przez wojewodów lubuskiego i wielkopolskiego ceny prywatyzowanych przedsiębiorstw (łącznie 53.970 tys. zł), były zawsze większe od wartości likwidacyjnej i wszystkie mieściły się w preferowanych przedziałach wartości oszacowanych przez rzeczoznawców oraz przedziałach wartości do negocjacji zatwierdzonych przez Wojewodę. Płatności ceny przebiegały zgodnie z umownymi warunkami.

Inwestorzy, którzy nabyli prywatyzowane przedsiębiorstwa, wpłacili przed podpisaniem umów prywatyzacyjnych na rachunek właściwych ZFŚS, stosownie do dyspozycji art. 48 ust. 3 ww. ustawy, środki finansowe w kwocie stanowiącej 15% ceny przedsiębiorstwa (ogółem 7.420,5 tys. zł).

W badanym okresie dyrektor Delegatury odmówił zgody na prywatyzację bezpośrednią 2 przedsiębiorstw państwowych: Kaliskich Zakładów Przemysłu Terenowego

⁴ Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.

⁵ W trybie rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia.

⁶ PD *Kontrakt Krosno Odrzańskie*

w Kaliszu (KZPT) oraz PPKS w Poznaniu⁷. W przypadku KZPT zastrzeżenia Delegatury budziła wynegocjowana cena aportu Skarbu Państwa, tj. 2.500 tys. zł, która wprawdzie mieściła się w przedziale preferowanym przez wyceniających, jednak była niższa od oszacowanej wartości likwidacyjnej – 2.753,9 tys. zł. W związku z brakiem zgody inwestora na podwyższenie wartości aportu Skarbu Państwa, Wojewoda Wielkopolski 3 października 2008 r. zakończył proces prywatyzacji bezpośredniej KZPT w Kaliszu. W dniu 19 stycznia 2010 r. przedsiębiorstwo zostało skomercjalizowane w trybie art. 6 ustawy z 12 maja 2006 r. o zmianie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji oraz zmianie innych ustaw⁸.

2. Delegatura na ogół rzetelnie monitorowała i rozliczała realizację przez inwestorów zobowiązań pozacenowych, o których mowa w art. 48 ust. 2 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, wynikających z przyjętych w umowach prywatyzacyjnych Pakietów Inwestycyjnych i Socjalnych.

Spośród dwunastu inwestorów, w tym sześciu sprywatyzowanych w kontrolowanym okresie, którzy gwarantowali zatrudnienie pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw, trzech zwiększyło zatrudnienie łącznie o 121 osób, a u dziewięciu zmniejszono (z przyczyn nie leżących po stronie pracodawcy) zatrudnienie ogółem o 132 osoby. Dane te wynikały z przedkładanych przez inwestorów informacji o realizacji Pakietu Socjalnego. Nie zobowiązano jednak inwestorów do potwierdzania realizacji zobowiązań socjalnych, w szczególności dotyczących gwarancji zatrudnienia, np. przez związki zawodowe lub poprzez przedkładanie sprawozdań GUS dotyczących zatrudnienia, chociaż nie było przeszkód, aby takie zapisy umieścić w umowach prywatyzacyjnych.

W pięciu umowach zawartych w kontrolowanym okresie (poza umową prywatyzacyjną OZChG Pollena) zawarto klauzulę gwarancyjną, że w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania postanowień zawartych w Pakiecie Socjalnym, w tym gwarancji zatrudnienia, inwestor jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kwoty równej wysokości sześciokrotnego średniego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, obowiązującego w dniu zakończenia realizacji Pakietu Socjalnego.

Postanowienie takie oznaczało, iż niezależnie od liczby zwolnionych pracowników, inwestorzy zobowiązani zostali do zapłaty na rzecz Skarbu Państwa jednakowej kwoty, wynoszącej np. na koniec maja 2010 r. ok. 20,0 tys. zł⁹. Delegatura nie kwestionowała kwot

⁷ Kontrolę prywatyzacji PPKS Poznań, które zostało skomercjalizowane 4.09.2010 r., przeprowadził w bieżącym roku Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK, w ramach kontroli restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstw transportu autobusowego.

⁸ Dz.U. Nr 107, poz. 721

⁹ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 3.339,69 zł (Dz. Urz. GUS Nr 6, poz. 45).

zaproponowanych przez organy założycielskie, m.in. z uwagi na brak ustawowych regulacji w tym zakresie.

Spośród analizowanych umów w trzech, zawartych w latach 2005-2007, nie określono wysokości kar umownych za brak realizacji zobowiązań Pakietu Socjalnego, odwołując się do zapisów zawartych w Pakiecie Socjalnym, że w takim przypadku inwestor „poddaje się rygorom w nim zapisanym”. Dotyczyły one jednak gwarancji odszkodowań dla pracowników, a nie dla Skarbu Państwa. Zapis taki zamieszczono m.in. w umowie prywatyzacyjnej Ostrzeszowskich Zakładów Chemii Gospodarczej Pollena z dnia 31 maja 2007 r., co było wynikiem opóźnionego otrzymania pisma MSP z dnia 27 września 2006 r. w sprawie nadzoru nad realizacją zobowiązań pozacenowych. W dwóch umowach z 2005 r. i 2006 r. nie zawarto żadnych postanowień w tym zakresie.

Z przedkładanych przez inwestorów sprawozdań wynikało, że pozostałe ustalenia pakietów socjalnych, dotyczące m.in. regulacji wynagrodzeń, gospodarowania środkami ZFŚS, szkoleń i BHP, były realizowane zgodnie z zapisami Pakietów Socjalnych. Delegatura nie przeprowadziła u inwestorów kontroli weryfikujących rzetelność tych informacji, chociaż zapisy umów stwarzały taką możliwość, ponieważ – jak tłumaczył dyrektor Delegatury - nie otrzymywano sygnałów z zewnątrz o nieprawidłowościach w realizowaniu przez inwestora przyjętych zobowiązań.

W sierpniu 2010 r. do Delegatury wpłynęła skarga od Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy FMB „Zremb” sp. z o.o. w Jasieniu, która podważyła rzetelność sprawozdania Zarządu spółki wskazując, że w spółce nastąpiło naruszenie uzgodnionych terminów wypłat świadczeń z ZFŚS oraz wynagrodzeń. W odpowiedzi Delegatura poinformowała Związek, że z przekazywanych kwartalnych sprawozdań z realizacji postanowień Pakietu Socjalnego nie wynikało, aby wynagrodzenia były wypłacane z opóźnieniem, a przesunięcia terminów wypłat innych świadczeń uzgodnione zostały ze związkami zawodowymi. Z uwagi na to, że termin realizacji Pakietu Socjalnego upływa 31 grudnia 2010 r., ostateczne rozliczenie z wykonania jego postanowień nastąpi po upływie tego terminu.

Z informacji uzyskanych przez NIK od związków zawodowych wynika, że inwestorzy, z wyjątkiem FMB „Zremb”, realizują Pakiety Socjalne stosownie do zawartych w nich postanowieniach¹⁰.

¹⁰ Związek zawodowy działający przy LPBP w Nowej Soli / „PROJPRZEM” S.A. Bydgoszcz, nie przedłożył informacji w tej sprawie.

b) W kontrolowanym okresie Delegatura rzetelnie monitorowała realizację przez inwestorów zobowiązań inwestycyjnych określonych w 23 czynnych umowach prywatyzacyjnych. Według sprawozdań przedkładanych przez inwestorów, potwierdzonych przez biegłego rewidenta, z zaplanowanych do 2012 r. inwestycji na łączną kwotę 66.790,7 tys. zł., do 30 czerwca 2010 r. wykonano zadania o wartości 61.300,5 tys. zł, tj. 91,8% deklarowanych, głównie dotyczące zakupów i budowy środków trwałych w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹¹.

W przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań inwestycyjnych w ujęciu kwotowym oraz rzeczowym, we wszystkich umowach ustalono kary umowne dla inwestorów, stanowiące różnicę pomiędzy wartością nakładów określonych w umowie prywatyzacyjnej, a wartością nakładów rzeczywiście poniesionych, przy określonym stanie zaawansowania realizacji deklarowanych inwestycji.

W badanym okresie Delegatura obciążyła, zgodnie z wymogami umów prywatyzacyjnych, dwóch inwestorów karami za brak właściwej realizacji pakietów inwestycyjnych: spółkę „BGN POLSKA” (obecnie FMB „Zremb” sp. z o.o. w Jasieniu) na kwotę 265.276,02 zł, i spółkę „GOMAD” z Gorzowa Wielkopolskiego na kwotę 283.070,72 zł. Spółki nie zapłaciły dotychczas tych kar, a sprawy zostały skierowane do Departamentu Zastępstwa Procesowego MSP w celu oceny zasadności roszczeń Skarbu Państwa i przygotowania pozwów do sądu przeciwko ww. spółkom o zasądzenie należnych kar.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Ministrowi prawo zgłoszenia na piśmie, do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

Otrzymują:

1. Adresat
2. a/a

¹¹ j.t. Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223